

METAFORE PE ZIDURI

Maria Fărâmbă

anul I, Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

*Sorry about your wall.**

Se furișează în toiul nopții. Își iau pensule, vopsele, acrilice, spray-uri. Proiectează pe un zid imagini și mesaje. Contra timp. Ilegal uneori. Ideile au sens. Totul e incognito. Nu, nu e vandalism. E street-art. Una dintre cele mai libere forme de expresie a artiștilor. Palpantă. Spontană. Și nu e un act de vandalism. De fapt, cei care afirmă aceasta sunt ei înșiși niște barbari ai artei, incapabili să se elibereze de constrângeri.

Ori preferați desfigurarea străzilor și a clădirilor cu tot felul de reclame stupide, sau siropoase, sau impregnate cu tot soiul de mesaje politice, care manipulează, în favoarea unui act artistic, care mai e

**Gândește în afara limitelor,
dărâmă limta și distruge-o.**

și gratuit pe deasupra? Fiindcă street-artul autentic, exceptând mângăliturile amatorilor, își poate revendica titlul de operă de artă. În această societate de consum înghițim orice porcărie dictată de autorități, iar dacă ceva contravine normalului, este respins. Paradoxal, de multe ori arta e respinsă. Așa că, dragi trecători, uneori veți ridica ochii din smartphone-uri, fiindcă veți fi tentați

de o forță irezistibilă să intrați pe ușa întredeschisă, care pornește dintr-o simplă crăpătură dintr-un zid. De ce? Fiindcă asta e Pejac, care nu te va lăsa indiferent.

Pejac e pseudonimul artistului contemporan spaniol din Santander care manipulează realitatea în cele mai subtile moduri, fiind ajutat de pensule, acrilice, diverse vopsele, proiectând-o pe un perete. Începe să se manifeste cu adevărat și să practice street-artul în urma disputelor cu profesorul său de la școala de artă referitoare la atitudinea și viziunea sa artistică. Picturile sale pot fi văzute pe ziduri din Paris, Istanbul, Milano, Moscova sau Londra și sunt ușor recunoscutibile datorită stilului minimalist și subtil. Artistul capturează paradoxurile

lumii din jur, convertindu-le în imagini care încorporează esențe. Imaginile sale sunt un dialog între artist și trecător. Pun la bătaie inteligența și sensibilitatea acestuia.

Banksy

În comparație cu alți artiști, precum Banksy, un rege al street-artului, Pejac este mai

accesibil privitorului, datorită simplității, rafinementului și poeticului din lucrări, care au făcut să fie recunoscut.

Artistul are tendința de a modela mediul înconjurător. Îl personalizează, îl umanizează. Sunt remarcabile lucrările care surprind relația dintre om și natură și dualitatea armonie-distrugere.

Sub semnul armoniei, liniile de pe un zid devin cărămizi, apoi se unduiesc transformându-se în crengi cu flori și cu o pasăre. *Quo vadis?* parcă te-ar întreba imaginea în care are loc o despărțire dintre copacii aliniați ireproșabil și drum.

Emblematică la acest capitol mi se pare fetița care cercetează oamenii printr-o lupă. Din cauza intensității soarelui, oamenii ard. Oare nu ne recunoaștem pe noi aici? Noi, oamenii, care exploatăm pământul până la autodistrugere? Aceeași forță distructivă apare sub forma amprentelor pe trunchiul de copac. Ori cum

Pejac: **VANDAL-ISM**

Pejac: **ȘEVALET**

Întreaga lume, ilustrată printr-o hartă, parcă s-ar furișa în canalul de scurgere. Să fim noi de vină? Suntem o povară? Devenim mizerie?

Astfel, această formă de artă nu trebuie percepută doar ca răzvrătire, ci și ca mesaj social, iar Pejac e capabil să educe privitorul.

Cred că una dintre cele mai formidabile lucrări și idei este cea în care un tânăr vandalizează un zid, iar urma lăsată ilustrează un fragment din tabloul *Dejunul pe iarbă* al pictorului impresionist Edouard Manet. O interpretare ar putea fi contestarea predecesorilor, a tradiției, însă în același timp ar putea semnifica continuitatea în cultură, totul rescriindu-se, recreându-se la nesfârșit, sau poate e un manifest pentru exprimarea libertății totale a individualității artistice (a se vedea în acest sens istoria controversată a tabloului lui Manet care abordează acest subiect).

Șoferii iubitori de filme cu gangsteri se vor amuza în trafic să descopere indicatorul cu cele două mașini. Metafore sunt și ferestrele cu gratii. Un joc amăgitor al libertății. Important e ca fiecare să se preschimbe în draperii, nu în iluzii, iar prezența iluziilor fascinează și derutează și în alte lucrări.

Operele lui Pejac ascund o frumusețe primă, o intimitate tăinuită, iar aceasta o confirmă într-un interviu: *Atât melancolia, cât și umorul sunt locomotiva lucrărilor mele. Ele creează un limbaj poetic a cărui esență nu se referă doar la frumusețea simplă, ci la partea ascunsă a tuturor lucrurilor* (Both melancholy and humour are the locomotive of my works. They create a poetic language whose essence doesn't rely on simple beauty, but on the hidden side of everything).

Prins într-o civilizație a imaginii, street-artul se dovedește a fi *copilul teribil* al artelor vizuale, capabil să incite și să dezmoștească imaginația noastră. Or, *imaginația este totul*, ar zice Einstein.

* Îmi pare rău pentru peretele tău.

➤
Pejac: **INTERZIS**

UN TÂNĂR DESIGNER DIN CHIȘINĂU

Mihai Stamati a absolvit Design Industrial și de Produs la Universitatea Tehnică a Moldovei, iar actualmente este doctorand la secția de Arte vizuale.

Tinde să creeze produse care să exprime mai mult decât formă și utilitate. După o serie de participări la concursuri mondiale de design automobilistic, în 2009, a câștigat o bursă la Paris printr-un proiect susținut de Institutul Cultural Român. Iar la finalul rezidenței a creat o bancă – *Le gardien des souvenirs* (Paznicul amintirilor). În 2011, această piesă de design a fost expusă la Centrul „Constantin Brâncuși” din Chișinău, apoi în grădina amenajată a mall-ului *MallDova*, iar acum se află în atelier, în colecția lui personală.

În 2013 artistul a lansat colecția „Design dedicat copiilor”, pe care o dezvoltă în continuare cu mare atenție la detalii. Jucăria cu cel mai mare succes de până acum este *Calul bălan*, preferat de mulți copii, dar și *BoBo*, care e preferatul „copilului” din sufletul adulților. Jucăriile sale din lemn impresionează pentru că vin să umple un gol în industria de jucării.

